

הלכות קדוש החדש פרק ב

א. אין כָּשֶׁר לַעֲדוּת הַחֹדֶשׁ, אֲלָא שְׁנֵי אַנְשִׁים כְּשָׂרִים הָרְאוּיִים לְהַעֲיִד בְּכָל דָּבָר וּדְבָר; אֲבָל נָשִׁים וְעֹבְדִים הָרִי הֵן כְּשָׂאֵר פְּסוּלֵי עֲדוּת, וְאֵין מְעִידִין. אָב וּבְנוֹ שָׂרְאוּ אֶת הַיָּרֵחַ, יִלְכוּ לְבֵית דִּין לְהַעֲיִד לֹא מִפְּנֵי שְׁעֲדוּת הַחֹדֶשׁ כְּשֶׁרָה בְּקֻרְבָּיִם, אֲלָא שְׂאֵם יִמָּצֵא אֶחָד מֵהֶן פְּסוּל מִפְּנֵי שֶׁהוּא גִזְלָן וְכִיּוּצָא בּוֹ מְשָׂאֵר הַפְּסָלָנוּת, יִצְטָרֵף הַשְּׁנִי עִם אֲחֵר, וְיַעֲיִד; וְכָל הַפְּסוּל לַעֲדוּת מְדַבְּרֵי סוּפְרִים אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּשֶׁר מִן הַתּוֹרָה, פְּסוּל לַעֲדוּת הַחֹדֶשׁ.

ב. דִּין תּוֹרָה, שְׂאִין מְדַקְדְּקִין בְּעֲדוּת הַחֹדֶשׁ: אֲפֹלוּ קִדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ עַל פִּי עֲדִים, וְנִמְצְאוּ זִמְמִין בְּעֲדוּת זֶה הָרִי זֶה מְקַדֵּשׁ; לְפִיכָךְ הָיוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, מְקַבְּלִין עֲדוּת הַחֹדֶשׁ מִכָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל בַּחֲזָקָת כְּשָׂרוֹת, עַד שֶׁיּוֹדַע לָךְ שֶׁזֶה פְּסוּל. מְשַׁקְלָקְלוּ הַמִּינִים, וְהָיוּ שׁוֹכְרִין אַנְשִׁים לְהַעֲיִד שָׂרְאוּ, וְהֵם לֹא רָאוּ הַתְּקִינוֹ שֶׁלֹּא יִקְבְּלוּ בֵּית דִּין עֲדוּת הַחֹדֶשׁ, אֲלָא מְעִידִים שֶׁמִּפְּרִין בֵּית דִּין אוֹתָן שֶׁהֵם כְּשָׂרִים, וְשִׁיְהִיו דּוֹרְשִׁין וְחוֹקְרִים בְּעֲדוּתָן.

ג. לְפִיכָךְ אִם לֹא יִהְיוּ בֵּית דִּין יוֹדְעִים אֶת הָעֲדִים שָׂרְאוּ אֶת הַיָּרֵחַ מְשַׁלְּחִין אַנְשֵׁי הָעִיר שֶׁנִּרְאָה בָּהֶם עִם הָעֲדִים שָׂרְאוּ, עֲדִים אֲחֵרִים שֶׁמְזַכִּין אוֹתָן לְבֵית דִּין וּמוֹדִיעִין אוֹתָן שֶׁאֵלוּ כְּשָׂרִים הֵם, וְאַחֵר כֵּךְ מְקַבְּלִין מֵהֶם.

ד. בֵּית דִּין מְחַשְּׁבִין בְּדַרְכֵּים שֶׁהָאֲצִטְגָּנִין מְחַשְּׁבִין בָּהֶם, וְיוֹדְעִין הַלְּבָנָה כְּשֶׁתִּרְאָה בַּחֹדֶשׁ זֶה, אִם תִּהְיֶה בַּצָּפוֹן הַשָּׁמֶשׁ אוֹ בַּדְּרוֹמָה, וְאִם תִּהְיֶה רְחֹבָה אוֹ קִצְרָה, וְלִהְיוֹן יִהְיוּ רְאֵשֵׁי קִרְנֶיהָ נוֹטִין. וְכַשִּׁיבּוֹאוּ הָעֲדִים לְהַעֲיִד, בּוֹדְקִין אוֹתָם פִּיּוּצַד רְאִיתָם אוֹתָהּ בַּצָּפוֹן אוֹ בַּדְּרוֹם, לִהְיוֹן הָיוּ קִרְנֶיהָ נוֹטוֹת, כִּמָּה הִיְתָה גְבוּהָה בְּרֵאִית עֵינֵיכֶם, וְכִמָּה הִיְתָה רְחֹבָה. אִם נִמְצְאוּ דְּבָרֵיהֶם מְכוּוֹנִין לְמָה שֶׁנּוֹדַע בַּחֲשָׁבוֹן, מְקַבְּלִין אוֹתָם; וְאִם לֹא נִמְצְאוּ דְּבָרֵיהֶם מְכוּוֹנִין, אֵין מְקַבְּלִין אוֹתָם.

ה. אָמְרוּ הָעֲדִים רְאִינוּהוּ בְּמִים אוֹ בְּעֵבִים אוֹ בַּעֲשָׁשִׁית, אוֹ שָׂרְאוּ מְקַצָּתוֹ בְּרִקִיעַ וּמְקַצָּתוֹ בְּעֵבִים אוֹ בְּמִים אוֹ בַּעֲשָׁשִׁית אֵין זֶה רְאִיָּה, וְאֵין מְקַדְּשִׁין עַל רְאִיָּה זֹאת. אָמַר אֶחָד רְאִיתִיו גְּבוּהָה בְּעֵינַי כִּמוֹ שְׁתֵּי קוֹמוֹת, וְאָמַר הַשְּׁנִי כִּמוֹ שְׁלוֹשׁ קוֹמוֹת הָיָה גְבוּהָה מְצֻטְרָפִין; אָמַר הָאֶחָד כִּמוֹ שְׁלוֹשׁ קוֹמוֹת, וְהַשְּׁנִי אוֹמֵר כִּמוֹ חֲמֵשׁ קוֹמוֹת אֵין מְצֻטְרָפִין: וּמְצֻטְרָף הָאֶחָד מֵהֶן עִם שְׁנֵי שְׂעִיד כְּמוֹתוֹ, אוֹ יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן קוֹמָה אַחַת.

ו. אָמְרוּ רְאִינוּהוּ, בְּלֹא כּוֹנֵה, וְכִיוֹן שֶׁהַתְּכוּנָה בּוֹ וְנִתְּכוּנָה לְרֵאוֹתוֹ לְהַעֲיִד, שׁוֹב לֹא רְאִינוּהוּ אֵין זֶה עֲדוּת, וְאֵין מְקַדְּשִׁין עָלֶיהָ, שְׂמָא עֲבִים נִתְקַשְּׂרוּ וְנִרְאוּ כְּלָבָנָה, וְכָלוּ וְהִלְכוּ לָהֶם. אָמְרוּ עֲדִים רְאִינוּהוּ בְּיוֹם תְּשַׁעָה וְעֶשְׂרִים שְׁחָרִית בְּמִזְרַח קֶדֶם שֶׁתַּעֲלֶה הַשָּׁמֶשׁ, וְרְאִינוּהוּ עֶרְבִית בְּמַעֲרָב בְּלִיל שְׁלוֹשִׁים הָרִי אֵלוּ נֶאֱמָנִים, וּמְקַדְּשִׁין עַל רְאִיָּה זֶה, שֶׁהָרִי רְאוּהוּ בְּזִמְנֹ; אֲבָל הָרְאִיָּה שֶׁאָמְרוּ שֶׁרְאוּהוּ בַּשְּׁחָרִית, אֵין נִזְקָקִין לָהּ שְׂאִין אָנוּ אַחֲרָאִין לְרֵאִית שְׁחָרִית, וּבִידוּעַ שֶׁהָעֲבִים הֵם שֶׁנִּתְקַשְּׂרוּ, וְנִרְאָה לָהֶם כְּלָבָנָה. וְכֵן אִם רְאוּהוּ בְּזִמְנֹ, וּבְלִיל עֶבּוּרוֹ לֹא נִרְאָה הָרִי אֵלוּ נֶאֱמָנִין, שְׂאִין אָנוּ אַחֲרָאִין אֲלָא לְרֵאִית לִיל שְׁלוֹשִׁים בְּלָכָד.

ז. פִּיּוּצַד מְקַבְּלִין עֲדוּת הַחֹדֶשׁ: כָּל מִי שֶׁרְאוּי לְהַעֲיִד שָׂרְאָה אֶת

הִירָח, בָּא לְבֵית דִּין; וּבֵית דִּין מְכַנִּיסִים אוֹתָן כֻּלָּן לְמָקוֹם אֶחָד, וְעוֹשִׂין לָהֶן סְעוּדוֹת גְּדוּלוֹת, כְּדֵי שְׂיֵהִיו הָעָם רְגִילִין לָבוֹא. וְזוֹג שָׁבָא רַאשׁוֹן, בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ רַאשׁוֹן בְּבִדְיוֹת שְׁאֲמָרְנוּ. מְכַנִּיסִין אֶת הַגְּדוֹל, וְשׂוֹאֲלִין אוֹתוֹ; נִמְצְאוּ דְבָרָיו מְכֻנָּיִים לַחֲשָׁבוֹן, מְכַנִּיסִים אֶת חֲבֵרוֹ; נִמְצְאוּ דְבָרֵיהֶם מְכֻנָּיִין, עֲדוֹתָן קִיּוֹמָת, וְשָׂאֵר כָּל הַזּוֹגוֹת, שׂוֹאֲלִין אוֹתָם רַאשֵׁי דְבָרִים לֹא שְׁצָרִיכִים לָהֶם אֵלָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ, כְּדֵי שְׂיֵהִיו רְגִילִין לָבוֹא.

ח. וְאַחֵר כֶּךָ, אַחֵר שְׁתַּתְּקִים הָעֲדוֹת, רַאשׁ בֵּית דִּין אוֹמֵר מְקַדָּשׁ; וְכָל הָעָם עוֹנִים אַחֲרָיו, מְקַדָּשׁ מְקַדָּשׁ. וְאִין מְקַדָּשִׁין אֶת הַחֹדֶשׁ אֵלָא בְּשִׁלּוּשָׁה, וְאִין מַחֲשָׁבִין אֵלָא בְּשִׁלּוּשָׁה, וְאִין מְקַדָּשִׁין אֵלָא חֹדֶשׁ שְׁנֵרָאָה בְּזִמְנָו. וְאִין מְקַדָּשִׁין אֵלָא בְּיוֹם; וְאִם קִדְּשׁוּהוּ בְּלִילָה, אֵינּוּ מְקַדָּשׁ.

ט. אִפְלוּ רְאוּהוּ בֵּית דִּין וְכָל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אָמְרוּ בֵּית דִּין מְקַדָּשׁ עַד שְׁחַשְׁכָּה לַיִל אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים, אוֹ שְׁנַחֲקֵרוּ הָעֲדִים, וְלֹא הִסְפִּיקוּ בֵּית דִּין לֹמַר מְקַדָּשׁ עַד שְׁחַשְׁכָּה לַיִל אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים אִין מְקַדָּשִׁין אוֹתוֹ, וַיְהִי הַחֹדֶשׁ מַעֲבָר, וְלֹא יְהִי רַאשׁ חֹדֶשׁ אֵלָא יוֹם אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים, אֵף עַל פִּי שְׁנֵרָאָה בְּלִיל שְׁלֹשִׁים: שְׂאִין הָרִאִיָּה קוֹבֵעֵת; אֵלָא בֵּית דִּין שְׁאֲמְרוּ מְקַדָּשׁ, הֵם שְׁקוֹבְעִין.

י. רְאוּהוּ בֵּית דִּין עֲצָמָן, בְּסוּף יוֹם תְּשַׁעָּה וְעֶשְׂרִים אִם עֲדִין לֹא יֵצֵא כּוֹכַב בְּלִיל שְׁלֹשִׁים בֵּית דִּין אוֹמְרִים מְקַדָּשׁ מְקַדָּשׁ, שְׁעֲדִין יוֹם הוּא. וְאִם רְאוּהוּ בְּלִיל שְׁלֹשִׁים, אַחֵר שְׂיֵצְאוּ שְׁנֵי כּוֹכָבִים לְמַחֵר מוֹשִׁיבִין שְׁנֵי דִּינִין אֶצֶל אֶחָד מֵהֶם, וַיַּעֲדוּ הֵם הַשָּׁנִים בְּפָנֵי הַשְּׁלֹשָׁה; וַיִּקְדְּשׁוּהוּ הַשְּׁלֹשָׁה.

יא. בֵּית דִּין שְׁקַדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ בֵּין שׁוּגְגִין, בֵּין מְטַעִין, בֵּין אֲנוּסִין הָרִי זֶה מְקַדָּשׁ, וְחִיבִין הַכֹּל לְתַקֵּן הַמוֹעֲדוֹת עַל יוֹם שְׁקַדְּשׁוּ בוֹ: אֵף עַל פִּי שְׁזָה יָדַע שְׁטַעוּ, חִיב לְסַמֵּךְ עֲלֵיהֶם, שְׂאִין הַדְּבָר מְסוּר אֵלָא לָהֶם, וּמִי שְׁצֻה לְשַׁמֵּר הַמוֹעֲדוֹת הוּא צֻה לְסַמֵּךְ עֲלֵיהֶם שְׁנֵאָמַר "אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם . . ." (ויקרא כג,ב; ויקרא כג,ד; ויקרא כג,ז).